

HANDLINGSPLAN FOR FÆRDERBARNEHAGENE 2018-2021

Innhold

Innledning	3
Mål	3
Del 1 Strategier og innsatsområder for å lykkes	4
Strategi: Trygg omsorgsbase	4
Strategi: Tidlig innsats og tidlig tverrfaglig innsats	4
Strategi: Godt leke og læringsmiljø	5
Strategi: Grunnleggende ferdigheter i barnehage og skole	6
Strategi: God og meningsfull fritid (ensomhet, vennskap, inkluderende miljøer)	6
Strategi: Folkehelse og livsmestring (fokus på bygging, helsefremmende)	7
Strategi: Involvering av barn og unge (betydningen av medvirkning)	7
DEL 2 Innhold og ansvarsområder	8
Innledning	8
Barnehagens kjerneoppgaver	8
Roller og oppgaver i Færderbarnehagene	9
DEL 3 Kompetanseheving	13

Innledning

I *Strategisk plan for oppvekst og kunnskap* er det beskrevet strategier og innsatsområder som må til for å lykkes i kommunens arbeid med hovedutfordringene. Handlingsplan for Færder-barnehagene viser hvordan barnehagene jobber og hvilke tiltak barnehagene har satt for å nå målene i *Strategisk plan for oppvekst og kunnskap*. *Strategisk plan for oppvekst og kunnskap* erstatter den tidligere kvalitetsplan for barnehagene. Færder-barnehagene har i handlingsplanen valgt å fokusere på «Godt leke- og læringsmiljø» og har satt tiltak for å videreutvikle dette området. Selv om vi ikke har hovedfokus på de andre innsatsområdene, arbeider barnehagene med disse områdene kontinuerlig. I handlingsplanen beskrives det kort hva barnehagene gjør på disse områdene.

Handlingsplanen er delt opp i 3 deler. Del 1 beskriver hvordan barnehagene jobber med de ulike innsatsområdene og oversikt over hvilke tiltak barnehagene har i 2018-2021. I del 2 beskrives barnehagens kjerneoppgaver, roller og oppgaver i Færder-barnehagene. Del 3 viser oversikten over hvilke kurs barnehagepersonalet blir tilbudt i 2019.

I strategisk plan for oppvekst og kunnskap er følgende hovedutfordringer beskrevet;

- barnefattigdom
- psykisk helse og sammensatte utfordringer
- variasjon i kvalitet og resultater
- overganger – informasjonsflyt og samhandling
- tidlig og riktig innsats, inkludering av innvandrere og flyktninger
- krenkelser og mobbing – digital mobbing
- vold i nære relasjoner og vold og overgrep mot barn
- medvirkning
- ungdom og rus

Barnehagene ser at alle disse utfordringene bortsett fra «ungdom og rus» gjelder også for barnehagene.

Mål

Mål for handlingsplanen er det samme som står i kommuneplanen og strategisk plan for oppvekst og kunnskap;

Færder kommune har som overordnet mål at barn og unge i kommunen har en trygg og sunn oppvekst som gjør at alle får et godt voksenliv med deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.

Dette innebærer fokus på;

- At barn og unge opplever trygghet, mestring, utvikling og læring.
- At arbeidet med barn og unge i Færder kommune bidrar til utjevning av sosiale helseforskjeller, samt til å redusere konsekvenser av økonomiske forskjeller blant barnefamilier.

Del 1 Strategier og innsatsområder for å lykkes

Strategi: Trygg omsorgsbase

Personalet skal møte barnets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse. De skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og barnehagen skal være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap. For å sikre at barnehagen er en trygg omsorgsbase gjør barnehagen blant annet følgende;

- legger til rette for at barnet får en trygg og god start i barnehagen
- har en god gjensidig kommunikasjon med hjemmet
- observerer, kartlegger og følger opp det enkelte barn i tett samarbeid med hjemmet
- skaper et fellesskap hvor alle barn opplever å være aktive deltakere
- gir barna mulighet til å gi hverandre og ta imot omsorg
- lager gode overganger; innad i barnehage, fra barnehage til barnehage, fra barnehage til skole
- skaper gode relasjoner mellom barn-barn og barn-voksen

Strategi: Tidlig innsats og tidlig tverrfaglig innsats

Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når barnet har behov for ekstra støtte. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tidlig tverrfaglig innsats skal bidra til at barnet får nødvendig hjelp slik at barnets vansker blir avhjulpet på et tidlig tidspunkt og at barnet blir bedre rustet til å mestre utfordringer. For å sikre at barnehagen bidrar til tidlig tverrfaglig innsats gjør barnehagen blant annet følgende;

- tilpasser det allmennpedagogiske tilbudet etter alle barnas behov og forutsetninger
- følger handlingsveileder i BTI
- undrer seg og utarbeider tiltak tidlig
- etablerer tidlig innsats innenfor BTI i grønt område
- bruker ressursteam aktivt
- spesialpedagog jobber i tett samarbeid med pedagogisk leder

Prioritet	Tiltak	Når	Ressursbehov	Kommentar
	Utvikle ressursteam i barnehagene	2018-2019		
	Styrke spesialpedagogenes kompetanse og trygghet i BTI-arbeidet	2018-2021	Nettverket for spesialpedagogene	
	Ivareta at nytt personale får kompetanse og trygghet i BTI-arbeidet	2018-2021		
	Videreutvikle endringarbeidet «Inkludering og mestring – alle lærer» i egen enhet	2018-2021		

Strategi: Godt leke og læringsmiljø

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Personalet skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Personalet skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. Det er viktig at leke- og læringsmiljøet er fritt for krenkelser og mobbing. Personalet skal forebygge krenkelser og mobbing, og avdekke og stoppe begynnende mobbeatferd. For å sikre at barnehagen bidrar til et godt leke- og læringsmiljø gjør barnehagen blant annet følgende;

- legger til rette og arbeider aktivt for at det skapes gode relasjoner mellom barn-barn og barn-voksen
- legger til rette for fellesopplevelser i små og store grupper
- organiserer tid og rom for barnas lek
- bidrar til barns utforskning, undring og kreativitet
- hjelper barna til å utvikle sin sosiale kompetanse
- følger barnehagens handlingsplan ved mobbeatferd hos barn

Prioritet	Tiltak	Når	Ressursbehov	Kommentar
	Barnehagen har et personale som fyller roller og oppgaver beskrevet i handlingsplan del 2	2018-2021		
	Felles fokus på at barnehagen er et trygt og utfordrende sted der; <ul style="list-style-type: none"> - barna prøver ut ulike sider ved samspill, felleskap og vennskap - barnets stemme skal vektlegges i håndtering av krenkelser og mobbing - barna har støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser	2018-2021		
	Felles fokus på forebygging og håndtering av krenkelser og mobbing; <ul style="list-style-type: none"> - hver enkelt barnehage har innarbeidet en plan som personalet jobber etter - felles foreldremøte som kommunen arrangerer - felles kurs for personalet med samme tema	2019-2021	Kompetansemidler	Foreldremøte: kunnskap om krenkelser og mobbing og hva foreldre kan bidra med for å motarbeide utestengelse Personalkurs: Kunnskap om

	<ul style="list-style-type: none"> - barn, foresatte og barnehagepersonalet jobber sammen for gode relasjoner og fellesskap i barnehagen - konkretisering og iverksetting av ny kunnskap i hver enkelt barnehage 			krenkelser og mobbing og hvordan barnehagen håndterer krenkelser og mobbing
--	--	--	--	---

Strategi: Grunnleggende ferdigheter i barnehage og skole

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. For å sikre at barnehagen jobber med grunnleggende ferdigheter gjør barnehagen blant annet følgende;

- følger språk-, lese- og skriveplan
- sikrer at alle fagområdene er tatt med i planleggingen av barnehagens innhold
- sikrer at leken er utgangspunkt for arbeidet med fagområdene

Prioritet	Tiltak	Når	Ressursbehov	Kommentar
	Fortsetter arbeidet med språk-, lese- og skriveplanen	2018-2021		

Strategi: God og meningsfull fritid (ensomhet, vennskap, inkluderende miljøer)

Barnehagen skal bidra til at alle barn som går i barnehage får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek. Personalet jobber aktivt med å skape et godt leke- og læringsmiljø for barna der vennskap er i fokus. Barnehagen er en del av barnets utdanningsløp og en møtarena for barn og foreldre til å bygge nettverk. Relasjoner barn og foreldre får i barnehagen kan bygges videre på i barnas fritid.

Personalet bidrar til at alle barna opplever glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen med andre. For å sikre at barnehagen bidrar til god og meningsfull fritid gjør barnehagen blant annet følgende;

- inspirerer til og gir rom for ulike typer lek både ute og inne
- bidrar til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek og legger til rette for utvikling av leketemaer
- fremmer et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek
- observerer, analyserer, støtter, deltar i og beriker leken på barnas premisser
- veileder barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre
- tar initiativ til lek og aktivt bidrar til at alle kommer inn i leken
- arrangerer ulike typer arrangement for barn og foresatte

Strategi: Folkehelse og livsmestring (fokus på bygging, helsefremmende)

Barnehagen har en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidrar til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Personalet skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre egne behov og det å ta hensyn til andres behov. Barnehagen er også en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner. For å sikre at barnehagen har med livsmestring og helse-perspektivet gjør barnehagen blant annet følgende;

- forebygger krenkelser og mobbing
- håndterer, stopper og følger opp dersom et barn opplever krenkelser og mobbing
- støtter barna i å mestre motgang og håndtere utfordringer
- skaper et miljø der barna opplever å være en del av et fellesskap og opplever vennskap
- har et miljø inne og ute som sikrer allsidig bevegelsesmønster og som legger til rette for fantasi og lek
- hjelper barna med å bli kjent med egne og andres følelser
- legger til rette for måltider som fremmer helse og bidrar til at barna får gode vaner når det gjelder kosthold

Strategi: Involvering av barn og unge (betydningen av medvirkning)

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barna skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Personalet skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. For å sikre at barnehagen involverer barna gjør barnehagen blant annet følgende;

- gir barna mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet
- er bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegger for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov
- observerer og følger opp alle barnas uttrykk og behov
- legger til rette for at alle barn skal få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold
- jobber for at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er

DEL 2 Innhold og ansvarsområder

Innledning

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng.

Regjeringens overordnede mål er å sikre høy og likeverdig kvalitet i alle barnehager for å bidra til at alle barn får en god start i livet. I meldingen om framtidens barnehage legger regjeringen vekt på at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i utviklingen av barnehagen. Tidlig innsats og tilpasning av tilbudet til hvert enkelt barns behov skal stå sentralt i barnehagen. Nå som nesten alle barn går i barnehagen, blir barnehagen en enda viktigere arena for helsefremmende og forebyggende arbeid.

St. melding nr. 41 Kvalitet i barnehagen (s. 21) sier at "kvalitet i barnehagene er først og fremst avhengig av de menneskelige ressursene, det vil si barna, foreldrene og barnehagens personale". Barnehagens ansatte bør jevnlig delta i kompetanseutviklingstiltak og utviklingsarbeid for å heve sin kompetanse og øke sin forståelse for barnehagens innhold og oppgaver.

Barnehagens kjerneoppgaver

Barnehagens samfunnsmandat er nedfelt i barnehagelovens § 1 første ledd og er som følger; «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling». Barnehagen skal tilby barn under opplæringspliktig alder et leke-, omsorgs- og læringsmiljø som er til barns beste.

Barnehagen skal legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Miljøet i barnehagen skal verdsette barnas egne omsorgshandlinger, og ikke bare gjøre barn til mottakere av omsorg.

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Personalet skal inspirere til og gi rom for ulike typer for lek både ute og inne. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling.

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser, og barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring.

Barnehagen skal fremme danning ved å støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverden og å bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Gjennom samspill, dialog, lek og utforskning skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer.

Barnehagen er starten på et barns livslange læringsløp. De fleste barna begynner i barnehagen når de fyller ett år. Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte. Tidlig innsats er en nøkkel i dette arbeidet.

Roller og oppgaver i Færderbarnehagene

Barnehagemyndigheten

- sikrer et helhetlig barnehagetilbud som er av god kvalitet og tilpasset lokale behov
- gir veiledning og påser at barnehagene driver etter gjeldende regelverk
- sørger for en sammenheng i styringssystemet og målsettingene fra kommuneplan og strategisk plan for oppvekst og kunnskap, via økonomiplan til kvalitetsplan
- legger til rette for nødvendige og forutsigbare rammevilkår for barnehagesektoren
- fører tilsyn med barnehagene
- utarbeider en årlig tilstandsrapport om Færder-barnehagene som legges fram for Hovedutvalget for oppvekst og kunnskap
- sikrer god dialog mellom de ulike nivåene i kommunen
- har barnehagefaglig kompetanse

Barnehageeier

- sørger for at lover og regler blir fulgt
- sørger for at virksomheten innehar den nødvendige kompetansen til å drive i tråd med bestemmelsene i lov og forskrift
- utarbeider en kompetanseplan i samarbeid med de ansatte i barnehagen basert på kompetansekartlegging
- sikrer at barnehagen utvikler seg som lærende organisasjon slik at den er rustet til å møte nye krav og utfordringer
- sikrer at barnehagen har fokus på barnas omsorgs-, leke- og læringsmiljø
- bidrar til et godt samarbeid med interne og eksterne hjelpeinstanser
- etablere enkle rutiner for oppfølging av administrasjon, økonomi og personal
- vektlegger de ansattes faglige og pedagogiske vurderinger i sin styring

Barnehageleder

I Færder-barnehagene er lederen gitt det daglige ansvaret i barnehagen; pedagogisk, personalmessig og administrativt;

- sørger for at det pedagogiske arbeidet er i tråd med barnehageloven og rammeplanen
- sørger for at personalet utvikler felles forståelse for oppdraget som er gitt i barnehageloven og rammeplanen
- sørger for at personalet får ta i bruk sin kompetanse
- har et godt samarbeid med barnehageeier, pedagogiske ledere og barnehagens øvrige personale
- leder og følger opp opp arbeidet med planlegging, dokumentasjon, vurdering og utvikling av barnehagens innhold og arbeidsmåter og sørger for at hele personalgruppen involveres
- sikrer at barnehagen har innarbeidet rutiner for samarbeid med relevante institusjoner – skolen, helsestasjon, PPT og barnevernet
- har god økonomisk styring og best mulig utnyttelse av ressursene

- legger til rette for at barnehagen er en innovativ og lærende organisasjon
- iverksetter kollektive og individuelle kompetansehevingstiltak i personalet
- sørger for individuell oppfølging og ansvarliggjøring av personalet gjennom støtte og krav
- jobber for et godt samarbeid med barnets hjem

Pedagogisk leder

I Færder-barnehagene skal pedagogisk leder;

- følge lover, forskrifter og føringer for barnehagen
- iverksette og lede det pedagogiske arbeidet
- veilede og sørge for at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet
- lede arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen og innenfor de områdene den er satt til å lede
- ha kompetanse på barns helhetlige utvikling
- ha høy kompetanse i hva som kjennetegner et inkluderende, likestilt, helsefremmende og lærende barnehagemiljø
- utføre relasjonsledelse
- være oppmerksom på profesjonsetikk, særlig knyttet til ansvar, respekt og maktperspektiver
- ha høy kompetanse i endrings- og utviklingskompetanse for å lede pedagogisk utviklingsarbeid og bidra til nytenkning og i innovasjonsprosesser for fremtidens barnehage
- vurdere, stimulere og støtte ulike barns allsidige utvikling i samarbeid med hjemmet og andre relevante instanser
- identifisere særskilte behov hos enkeltbarn, og på bakgrunn av faglige vurderinger raskt iverksette tiltak
- ha ansvar for å samarbeide med spesialpedagog og avdelingspersonalet i forhold til barn med særskilte behov
- reflektere kritisk over egen praksis
- ta i mot veiledning og la seg lede

Barnehagelærer

I Færder-barnehagene skal barnehagelæreren;

- følge lover, forskrifter og føringer for barnehagen
- lede og tilrettelegge pedagogisk arbeid
- ha kompetanse på barns helhetlige utvikling
- ha høy kompetanse i hva som kjennetegner et inkluderende, likestilt, helsefremmende og lærende barnehagemiljø
- utføre relasjonsledelse
- være oppmerksom på profesjonsetikk, særlig knyttet til ansvar, respekt og maktperspektiver
- ha høy kompetanse i endrings- og utviklingskompetanse for å lede pedagogisk utviklingsarbeid og bidra til nytenkning og i innovasjonsprosesser for fremtidens barnehage
- vurdere, stimulere og støtte ulike barns allsidige utvikling i samarbeid med hjemmet og andre relevante instanser

- identifisere særskilte behov hos enkeltbarn, og på bakgrunn av faglige vurderinger raskt iverksette tiltak
- sammen med pedagogisk leder ha ansvar for barnehagens samarbeid med andre tjenester i forhold til enkeltbarn
- sammen med pedagogisk leder ha ansvar for å samarbeide med spesialpedagog og avdelingspersonalet i forhold til barn med særskilte behov
- rapportere til pedagogisk leder eller styrer dersom barn trenger spesiell hjelp, stimulering og omsorg
- lede og veilede medarbeidere
- reflektere kritisk over egen praksis
- ta i mot veiledning og la seg lede

Fagarbeider/assistent

I Færder-barnehagene skal fagarbeideren/assistenten

- ha kunnskap om barnehageloven, rammeplanen, kommunale planer, årsplan og andre relevante føringer
- ha kompetanse om barn og barns utvikling
- være et aktivt og positivt teammedlem som bidrar til faglig utvikling
- delta i barnehagens planlegging og gjennomføring av arbeid
- legge til rette for barns medvirkning
- dokumentere, reflektere og evaluere over eget arbeid
- være lojal til det som blir besluttet
- være fleksibel og samarbeidsvillig
- være en bevisst rollemodell ut fra barnehagens grunnverdier
- skape et anerkjennende og inkluderende sosialt miljø
- se etter det unike i hvert barn og tilrettelegge for den enkeltes behov
- kunne lede barnegrupper
- ta i mot veiledning og la seg lede
- ha et profesjonelt samarbeidsforhold med foreldre

Spesialpedagog

I Færder-barnehagene skal spesialpedagogen

- bidra til helhetstenkning i arbeidet rundt alle barna
- bidra til systemtenkning og iverksettelse av tiltak i det «grønne feltet»
- bidra til god kvalitet i det allmenn- og spesialpedagogiske arbeidet i barnehagen
- bidra til kompetanseutvikling og ivaretagelse av kvalitetsarbeid innenfor sektoren og i egen barnehage
- ha ansvar for vedtakstimen om spesialpedagogisk hjelp
- samarbeide tett med pedagogisk leder, øvrig personal, foresatte og andre instanser til barnets beste
- gi veiledning til personalet i barnehagen

- delta på nettverkssamlinger
- særlig ansvar for å implementere og bruke BTI
- særlig ansvar for å implementere og vedlikeholde språk-, lese- og skriveplanen

Foresatte

Det forventes at foresatte

- samarbeider med barnehagen om eget barns trivsel og utvikling
- følger opp barnet med de praktiske tingene
- gir barnehagen nødvendig informasjon om barnet
- deltar på foreldremøter og samtaletimer
- deltar aktivt i barnehagens rådsorganer
- formidler en positiv holdning til barnehagen
- medvirker i og vurderer barnehagens virksomhet
- bidrar til et inkluderende fellesskap

DEL 3 Kompetanseheving

For 2019 satser vi på felles planleggingsdager for hele personalet. Informasjon om kompetanseheving for 2020 og 2021 kommer senere.

DATO	KL. SLETT	STED	TEMA	FORM	HVEM
07.09.18	09.30-14.30	Jarlsberg konferansesenter	Inkludering og tilknytning	Fagdag i regi av fylkesmannen	Styrere og pedaogoger
14.09.18	09.30-14.30	Jarlsberg konferansesenter	Inkludering og tilknytning	Fagdag i regi av fylkesmannen	Styrere og pedaogoger
28.01.19			Inkludering og mestring; Hvilke utfordringer gir inkludering og mestring i forhold til samspill, fellesskap, vennskap og barns medvirkning	Planleggingsdag	Alle
August 2019			Hvordan forebygge og håndtere krenkelser og mobbing i barnehagen?	Planleggingsdag	Alle
September 2019			Hvordan forebygge krenkelser og mobbing og hva foreldre kan bidra med for å motarbeide utestengelse?	Felles foreldremøte	Foreldre Styrere